

Jednym głosem o wartościach

Godzina 6.30. Dzwoni budzik, domownicy szybko przygotowują się, by iść do pracy, do przedszkola, do szkoły. Słychać takie rozmowy:

- Szybciej, bo się spóźnisz!
- Nie zapomnij zrobić zakupów!
- Zawieź dzieci na zajęcia z angielskiego. Ja wracam późno.
- Kiedy się widzimy?

Koniec rozmowy... Wszyscy opuszczają dom na cały dzień.

Godzina 19.00. Domownicy wracają do domu zmęczeni całym dniem pracy, nauki. Dzieci odrabiają zadania domowe. Rodzice chcą odpocząć. Słychać także rozmowy:

- Nogi mnie już dziś nie chcą nosić.
- Muszę załatwić jeszcze parę telefonów.
- Zrobiłeś zakupy?
- Nie siedź za długo przed komputerem.
- Tato, potrzebuję na jutro dwie listewki.
- Teraz mi to mówisz, skąd je wezmę!?
- Dzieci, szybko zjeść kolację i do spania. Trzeba nabrać sił na następną dzień.

Koniec rozmowy... Koniec dnia...

Mam nadzieję, że powyższa scenka jest przejawiona. Jednak obserwując szybkość życia współczesnych ludzi, rozmawiając z nimi, obawiam się, że jeszcze trochę i taki będzie standardowy dzień powszedni naszych rodaków. Czy nie trzeba nacisnąć na hamulec, żeby zwolnić, podnieść wzrok znad ekranu komputera lub telefonu, rozejrzeć się dookoła i zobaczyć, że słońce pięknie świeci, na drzewach pojawiają się pąki, że coś cudnie pachnie, a obok jest drugi człowiek. Nauczmy dzieci rozmawiać ze sobą, pokażmy, jak ważny jest szacunek okazywany innym, jak cenna umiejętność współpracy i cierpliwość. Te i inne wartości pielęgnujmy na co dzień. Róbmy to jako rodzice, jako nauczyciele, jako zwykli ludzie, których życie postawiło w konkretnym miejscu na ziemi – mówmy jednym głosem o wartościach, postępujmy zgodnie z nimi, krzewmy je na co dzień.

Poniżej przedstawiam trzy propozycje ćwiczeń, które podkreślają znaczenie słuchania innych osób, wyrabiają cierpliwość i zachęcają do współpracy.

1. Czy warto wzajemnie się słuchać?

Wartość: SZACUNEK DLA INNYCH

CELE:

- wyrabianie szacunku dla rozmówcy

- obdarzanie uwagą wypowiedzi innych osób
- uzmysłowienie strat, jakie ponosimy, nie słuchając innych lub rozmawiając wtedy, gdy inni mówią.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

- tekst dowolnego opowiadania podzielony na kilka części.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Nauczyciel wybiera opowiadanie, które będzie podstawą dziecięcej dyskusji. Dzieli je na kilka części i rozdaje dzieciom. Każde z nich ma jeden fragment. Kilko dzieci ma te same urywki. Osobiście wykorzystuję tekst NIEBO I PIEKŁO podzielony na cztery części:

I.

Pewien człowiek zagadnął kiedyś Boga o niebo i piekło.

– *Chodź, pokażę ci piekło* – powiedział Bóg i zaprowadził go do sali, w której wielu ludzi siedziało wokół ogromnego kociołka z gulaszem. Wszyscy biesiadnicy wyglądali na wynędzniałych i zrozpaczonych i wydawali się głodni jak wilki.

II.

Każdy też trzymał łyżkę, jednak rączka tej łyżki była o wiele dłuższa od ramion biesiadników, toteż żaden z nich nie mógł trafić do swoich ust. Cierpienie wygłodzonych było straszliwe.

III.

– *A teraz* – odezwał się Bóg po chwili – *pokażę ci niebo.*

Wkroczyli do drugiej sali, identycznej z pierwszą: był kociołek z gulaszem, byli biesiadnicy i te same łyżki z długaczonymi rączkami.... Lecz tutaj wszyscy byli szczęśliwi i dobrze odżywieni.

IV.

– *Nie rozumiem* – powiedział człowiek. – *Skoro obie sale są identyczne, jak to możliwe, że tu każdy tryska radością, gdy tam wszyscy ledwo się trzymają?*

– *Ach, to proste* – odrzekł Bóg, uśmiechając się. – *Tutaj nauczyli się karmić nawzajem.*

Każde dziecko otrzymuje jeden fragment tekstu. Na hasło – *Start!* – wszyscy równocześnie głośno czytają swój tekst. W klasie robi się harmider.

Po skończonym czytaniu wywiązuje się dyskusja:

– O czym było opowiadanie?

– Jaka ważna nauka dla nas płynie z tego opowiadania?

– Co czuło każde z was?

– itd.

Okazuje się, że nikt nic nie wie. Nikt nie słyszał, co czytali inni. Niektórzy w hałasie dobrze nie zrozumeli nawet swojego fragmentu.

Teraz warto zaproponować dzieciom powtórne przeczytanie opowiadania, ale po kolei tak, by słuchać siebie nawzajem. Wybrane „jedyńki”, „dwójki”, „trójki” i „czwórki” czytają głośno swoje fragmenty.

Po wysłuchaniu całości warto wrócić do dyskusji:

– Porównaj swoje odczucia podczas pierwszego i drugiego czytania tekstu.

– Jakie wnioski możemy wysnuć dla siebie?

– ...

Dyskusja może rozwinąć się również w kierunku treści opowiadania.

2. Kalendarz adwentowy

Wartość: CIERPLIWOŚĆ, UCZCIWOŚĆ

Inne wartości – w zależności od materiału literackiego (wybranych sentencji).

CELE:

- wyrabianie cierpliwości, uczciwości
- dostrzeżenie wartości w sentencjach
- podjęcie przez dzieci refleksji inspirowanej sentencjami
- zachęcanie do szukania interesujących sentencji i złotych myśli jako źródła mądrości życiowych.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

- dowolny kalendarz adwentowy, może być gotowy lub zrobiony przez dzieci
- sentencje, złote myśli zebrane przez dzieci – powinno ich być razem tyle, ile dni w grudniu dzieci będą chodzić do szkoły.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1 grudnia w klasie w widocznym miejscu zawieszamy z dziećmi kalendarz adwentowy z kieszonkami, po jednej kieszonce na każdy dzień adwentu, aż do świąt. W każdej kieszonce schowana jest kartka z sentencją, np.

Uśmiech kosztuje znacznie mniej niż elektryczność i daje więcej światła.

(przysłowie szkockie)

Uśmiech to bodaj najkrótsza droga do drugiego człowieka.

(Henry Saka)

Kto chce, żeby życie uśmiechało się do niego, musi pierwszy uśmiechać się do życia.

(John Eugene Smith)

Codziennie w grudniu, aż do świąt, wyjmujemy z dziećmi po jednej sentencji, rozmawiamy na temat jej przesłania i wdramy w życie.

Modyfikacją tej zabawy będzie wyszukanie przez dzieci i ich rodziców jednej interesującej sentencji.

Jaka to sentencja, należy zachować przed rów-

nieśnikami w tajemnicy. Ustalonego dnia wszyscy przynoszą na złożonych kartkach swoje propozycje i wrzucają do przygotowanej skrzyneczki.

Następnie, nie czytając ich, rozkładamy je wspólnie do kieszonek kalendarza i całość zawieszamy w klasie. Potem codziennie, aż do świąt wyjmujemy z dziećmi po jednej sentencji, rozmawiamy na temat jej przesłania i sytuacji życiowych, do których się ona odnosi.

3. Razem czy samemu?

Wartość: WSPÓŁPRACA

CELE:

- dostrzeżenie korzyści płynących z pracy zespołowej
- rozróżnianie zadań nadających się do pracy zespołowej.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

- dużo drobnych, różnokolorowych klocków o różnych kształtach, kartoniki z nazwami zadań.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Dzielimy dzieci na zespoły. Ich zadaniem jest posegregowanie wielu drobnych, różnokolorowych klocków o różnych kształtach na zestawy identycznych klocków. Jeden zestaw dostaje jedno dziecko w zespole, drugi taki sam komplet klocków dostaje pozostała część grupy. Wszyscy biorą się do pracy i segregują... Jaki jest zawsze efekt tej pracy? Oczywiście grupa szybciej wykonuje to zadanie, szybciej porządkuje całość.

Dyskusja:

– Co czuła osoba, która swoje zadanie wykonywała sama?

– Jak wyglądała praca w zespole?

– Na co dzieci, które wcześniej skończyły pracę mogły przeznaczyć wolny czas?

– Kiedy w życiu są takie sytuacje, że warto coś zrobić w zespole?

– Czy są również takie zadania, które wolelibyście wykonywać pojedynczo, a nie zespołowo?

Dzieci dostają kartoniki z poleceniami zadań do wykonania. Czytają je. Po jednej stronie układają kartoniki z poleceniami, które wolałyby wykonać zespołowo, po drugiej te, które wolałyby wykonać pojedynczo, przy czym niektóre polecenia mogą znaleźć się pośrodku. Dzieci wyrażają swoje preferencje.

Zadania powinny być zróżnicowane. Podczas omawiania układów kartoników powstałych w wyniku pracy indywidualnej dzieci mogą je przemieszczać. Mogą zgłaszać nowe przykłady.

Przykłady zadań: zbudować samochodzik z klocków lego, uporządkować klasę, narysować ulubione zwierzątko, zebrać jak najwięcej pomysłów, gdzie można by pojechać na szkolną wycieczkę, opowiedzieć albo napisać o tym, jakie ma się największe marzenie, zbudować na plaży zamek z piasku.